

20 KORTE VERHALEN

AIRBORNE BEGRAAFPLAATS

AIRBORNE MUSEUM HARTENSTEIN

Routebeschrijving

Vanuit het Airborne Museum is het ongeveer 25 minuten wandelen naar de begraafplaats. Bij de uitgang van het museum gaat u meteen links. Volg het pad tot de slagboom tot aan de Utrechtseweg. Ga rechts af en blijf deze weg volgen tot het kruispunt met de verkeerslichten. Hier gaat u links af (de weg oversteken dus) naar de Stationsweg. Volg deze weg totdat u op de brug over het spoor wandelt en na deze brug gaat u rechts af de Van Limburg Stirumweg in. Hier staat de begraafplaats (ARNHEM OOSTERBEEK WAR CEMETERY) met een groen ANWB bord aangegeven. Volg deze weg en na de bocht ziet u de ingang van de begraafplaats aan de linkerkant van de weg.

Introductie Airborne Begraafplaats

De Airborne Begraafplaats is een militaire oorlogsbegraafplaats, direct na de bevrijding aangelegd in Oosterbeek. Op dit ereveld liggen ruim 1750 militairen begraven die in de periode september 1944 tot mei 1945 sneuvelden. De meeste militairen zijn omgekomen in de maand september 1944 tijdens de Slag om Arnhem, een onderdeel van Operatie Market Garden. Van de graven zijn bijna 1700 van Britse soldaten, 79 Polen, 33 Canadezen en ook een aantal uit Australië en Nieuw-Zeeland. Er liggen 3 Nederlandse militairen begraven: August Bakhuis Roozeboom (22 jaar), Jacob Groenewoud (27 jaar) en Samuel Swarts (27 jaar), die onder geallieerd commando betrokken waren bij de Slag om Arnhem. Verder zijn er 3 niet militaire graven, van 3 medewerkers van de Commonwealth War Graves Commission (zij hebben de begraafplaats na de oorlog jarenlang onderhouden). Een ander opmerkelijk gegeven is dat ruim 200 militairen jonger dan 21 jaar waren, drie van hen waren zelfs nog maar 17 jaar oud! Er zijn 59 militairen in het voorjaar van 1945 omgekomen; en 2 Britse veteranen zijn na de oorlog op het kerkhof begraven, dat gebeurde in 1955 en in 1966.

Op de begraafplaats staat een uit natuursteen vervaardigd "Cross of Sacrifice", waarop een bronzen zwaard is bevestigd. Dit kruis is bedoeld om alle militairen te herdenken die gesneuveld zijn in Nederland maar nog steeds worden vermist. Vooraan bij de ingang van de begraafplaats staat een gedenksteen met de tekst "Their name liveth for evermore". Links en rechts bij de ingang staat een kleine kapel. In elke kapel hangt een marmeren plakkaat met de afbeelding van een adelaar en de jaartallen 1939 1945. In een kapel is ook een boek aanwezig met alle namen, rangen en graflocaties van de gesneuvelden.

Op de begraafplaats zijn 4 verschillende vormen voor de grafstenen te zien: (A) voor de 3 Nederlandse militairen, (B) voor de 79 Poolse militairen, (C) voor de overige militairen en (D) voor de 3 medewerkers van de Commonwealth War Graves Commission.

A

B

C

D

Elk graf kent zijn eigen trieste verhaal. De meeste gesneuvelden waren jong, een flink aantal zelfs nog geen 20 jaar. Van velen is bekend en beschreven waar, wanneer en hoe ze zijn omgekomen en van een aantal waar ze tijdens de slag tijdelijk werden begraven in field burials (veldgraven). Van 245 gesneuvelden is het tot nu toe echter niet gelukt de naam te achterhalen. Zij liggen begraven onder de vermelding "Known Unto God". Elke omgekomen militair liet familie achter, ouders, broers, zussen, een vrouw of een verloofde, en vaak ook kinderen. En velen hadden hechte vriendschappen binnen het onderdeel waar ze deel van uitmaakten en zijn vaak voor de ogen van hun vrienden gedood. Van 20 gesneuvelde militairen zijn korte verhalen beschreven. Het is een tamelijk willekeurige keuze. Het had ook over 20 anderen kunnen gaan. Elk graf kent zijn eigen trieste verhaal.

20 korte verhalen

1. Vernon Smith, rij 16.A.19.

21 jaar, Brits

Vernon Smith sneuvelt bij gevechten rondom het hoofdkwartier van de First British Airborne Division in Oosterbeek, Hotel Hartenstein.

2. David E. Plummer, rij 2.B.16.

19 jaar, Brits

Op 22 september 1944 probeert David Plummer een gewonde op een brancard in veiligheid te brengen. Hij wordt doodgeschoten door een sluipschutter.

3. Thomas Gronert, rij 18.A.17 en Claude Gronert, rij 18.A.18.

21 jaar, Brits

De tweelingbroers Thomas en Claude Gronert vechten zij aan zij bij het treinstation Oosterbeek-Hoog. Thomas wordt geraakt en roept zwaargewond om hulp. Claude probeert zijn broer te helpen. Als de gevechten zijn beëindigd, worden de broers dood naast elkaar gevonden. Ze liggen ook naast elkaar begraven.

4. Peter B.N. Davis, rij 4.C.17.

28 jaar, Brits

Het vliegtuig van Peter Davis, geladen met voorraden benzine, wordt uit de lucht geschoten. Zijn crash is gefilmd door een Duitse cameraploeg. Zijn broer is ook in de oorlog gesneuveld.

5. Dennis A. Matthews, rij 4.C.5.

25 jaar, Brits

Het vliegtuig van Dennis Matthews wordt geraakt en zijn parachute vat vlam. In uiterste nood gebruikt hij een voorraadmand als valscherp. Hij wordt alsnog in de lucht doodgeschoten.

6. (believed to be) Stanley E. Watling, rij 6.B.19.

28 jaar, Brits

Op 19 september 1944 sneuvelt Stanley Watling anoniem. Zijn lichaam wordt 50 jaar later, in 1993, geïdentificeerd aan de hand van een gouden broche. Na 50 jaar bezoekt zijn vrouw voor het eerst zijn graf.

7. Jacobus Groenewoud, rij 20.B.12.

27 jaar, Nederlands

Jacob Groenewoud speelt een belangrijke rol bij het winnen van informatie bij de lokale bevolking. Hij sneuvelt nadat hij zich vrijwillig had opgegeven om door de linies heen te breken om hulp te halen. Jacob Groenewoud wordt postuum benoemd tot Ridder 4e klasse Militaire Willemsorde, één van de hoogste Nederlandse onderscheidingen.

8. Robert C. Bondy, rij 8.B.7.

35 jaar, Brits

Robert Bondy is privéchauffeur in Engeland van een kasteelheer. Hij wil zijn land dienen en wordt chauffeur in het leger. Bij de mislukte landing van zijn vliegtuig in Arnhem belandt zijn jeep bovenop hem. Robert Bondy is op slag dood.

9. George T. Parkes, rij 19.C.20.

25 jaar, Brits

George Parkes is de oudste uit een gezin van 10 kinderen. Hij vecht in Afrika, Italië en Frankrijk. Vlak voor z'n vertrek naar Arnhem vertelt hij zijn zus dat hij bang is deze keer niet terug te komen. Helaas heeft hij daarin gelijk gekregen.

10. George Froud, rij 25.C.9.

27 jaar, Brits

George Froud wordt vanaf 21 september 1944 vermist. Zijn vrouw Vera gelooft niet in zijn dood en reist heel Europa af op zoek naar haar man. Frouds lichaam wordt in 1997 gevonden. Zijn vrouw was toen al overleden. Er wordt een 'V' bij zijn lichaam gevonden: die heeft hij tijdens de gevechten uitgesneden uit een stuk puin. Het is de 'V' van Vera, zijn vrouw.

11. John S.A'D. Coke, rij 23.B.17.

33 jaar, Brits

John Coke overleeft de Slag om Arnhem, maar sneuvelt bij het terugtrekken van de troepen. Zijn broer komt ook om het leven. Ze liggen op verzoek van de familie vlak bij elkaar begraven.

12. Hans Rosenfeld (alias John P. Rodley), rij 23.A.11.

29 jaar, Duitser in Britse dienst

Zijn echte naam is Hans Rosenfeld. Hij studeert wiskunde in Stuttgart, maar ontvlucht Nazi-Duitsland en gaat in het Britse leger. Vanwege zijn Duits-Joodse afkomst dient hij als John Peter Rodley. In een greppel op de Stationsweg in Oosterbeek komt hij om het leven door een afketsende kogel.

13. Hubert K.S. Misiuda, rij 23.C.6.

35 jaar, Poolse kapelaan

De kapelaan wil helpen bij de evacuatie van gewonde Polen naar de overkant van de Rijn. Hij mag niet mee, maar doet het toch. Hubert Misiuda wordt op het water doodgeschoten.

14. Eric J. Holloway, rij 3.A.15.

24 jaar, Brits

Eric Holloway verdedigt een huis. Na een Duitse aanval stort dat huis in, maar hij blijft toch op zijn post. Daardoor breekt hij in zijn eentje de Duitse aanval. Het is zijn laatste gevechtshandeling.

15. Brian Brownscombe, rij 15.B.10.

29 jaar, Brits

Brian Brownscombe heeft op 24 september 1944 een geslaagd overleg met Duitse artsen over de behandeling van gewonden. Als hij naar buiten komt wordt hij doodgeschoten door een dronken SS-er. Hij overlijdt op de stoep van het ziekenhuis.

16. Stefan Plichta, rij 33.A.11.

30 jaar, Pools

Britse troepen ontdekken een onbekende soldaat in het bos bij Neerloon. Plichta maakt zich aan hen bekend in het Pools. De Britten denken dat het Duits is en schieten Plichta dood.

17. Czeslaw Gajewnik, rij 33.A.1.

26 jaar, Pools

Czeslaw Gajewnik sneuvelt bij de evacuatie over de Rijn op 26 september 1944. Zijn lichaam wordt uiteindelijk 80 kilometer verderop in Tienhoven gevonden, en is dus via de Rijn in de Lek terecht gekomen.

18. Richard Tice, rij 34.A.13.

22 jaar, Amerikaans

Richard Tice is een Amerikaan die vrijwillig dient bij het Poolse leger. In een weiland bij Driel wordt hij in het Engels aangeroepen. Als Richard Tice zich laat zien blijken het toch Duitsers te zijn die hem vervolgens doodschieten.

19. Raymond B. Hutt, rij 10.A.20.

29 jaar, Brits

Captain Raymond Barnes Hutt kwam op 17 april 1945 met zijn regiment in een verlaten en zwaar gehavend Wageningen aan. Ook de Duitse bezetters hadden de stad verlaten, met achterlating van verraderlijke landmijnen. Raymond Hutt kwam precies een maand na zijn 29e verjaardag om het leven ten gevolge van een mijnexplosie. Raymond was getrouwd met Julia Marie Hutt. Zij besloot om nooit meer te hertrouwen. Jaarlijks kwam zij op 17 maart, de geboortedag van haar man, naar het graf om er een boeket witte bloemen neer te leggen. Julia Marie Hutt overleed in 1991 en haar as werd bijgezet in het graf van haar man.

20. Robert A. Armstrong, rij 11.C.4 en Raymond Edwards, rij 11.C.5.

22 jaar en 24 jaar, Brits

Robert en Raymond waren twee jonge mannen uit het Britse leger, en vrienden van elkaar. Raymond was bestuurder van een Sherman tank en Robert de medebestuurder. Hun reis begon in juni 1944, tijdens D-day in Normandië. Op 23 september 1944 stonden ze in een boomgaard, klaar om Elst aan te vallen. Om te kunnen zien hoe zij de boomgaard konden verlaten, opende Raymond Edwards het luik van de tank. Zij werden door de Duitsers beschoten en een granaat raakte de rand van het luik waardoor Raymond Edwards en Robert Armstrong om het leven kwamen. De vrienden liggen hier naast elkaar begraven.